

Либерален Преглед

Годишник 2017 (част 2)

ЕКСТАЗ

**Списание „Либерален преглед“
Годишник-2017
(част 2)**

ЕКСТАЗ

Берлин, 2017

Тази електронна книга ви се предоставя при условията на лиценз за **„Криейтив Комънс - Признание - Некомерсиално - Без производни“ версия 2.5** (CC-BY-NC-ND version 2.5).

(Всички преводи, доколкото не е указано друго, са направени от издателя на списанието.)

Съдържание

Списък на авторите	9
Май 2017	11
<i>Македония или ЕС?</i> Автор(и): Даниел Смилов	12
<i>Мрежово въздействие</i> Автор(и): Юлия Йоффе	17
<i>В кремълската огледална зала</i> Автор(и): Питър Померанцев	34
<i>Вътре в турските чистки</i> Автор(и): Сузи Ханзен	54
<i>Защо протестите не оставят Путин да спи?</i> Автор(и): Стивън Кроули	63
<i>Убийство в Москва: наследството на Анна</i> Автор(и): Андрей Архангелски	68
<i>Могат ли парите да купят по-равноправно общество?</i> <i>Попитайте Джордж Сорос</i> Автор(и): Дъг Сондърс	75
<i>Борис(ов) III</i> Автор(и): Антоний Тодоров	79
<i>ПиС и полската история</i> Автор(и): Матеуш Мацини	86
<i>Германия и войната срещу словото на омразата</i> Автор(и): Хайди Творек	98
<i>Луковмарш като римейк</i> Автор(и): Николай Поппетров	104
<i>Съд постанови, че не е обидно да определите като „антисемит“ член на пронацистка организация</i> Автор(и): Ивайло Атанасов	117

<i>10 неща, които щях да правя, ако бях жена</i>	
Автор(и): Стефан Икога	132
<i>Дянко Марков и битката за паметта в България</i>	
Автор(и): адв. Ирина Алексова, Златко Енев.....	135
<i>Трябва ли да ни възмущава бlyоkавicата?</i>	
Автор(и): Светла Енчева.....	150
<i>Вълнения около френската история</i>	
Автор(и): Робърт Дарнтън.....	159
Юни 2017	167
<i>Секс по време на социализъм: хигиена, медицина и физкултура</i>	
Автор(и): Георги Господинов.....	168
<i>Гърция и проблемите на клиентелистката държава</i>	
Автор(и): Франсис Фукуяма.....	178
<i>Кои са новите джихадисти?</i>	
Автор(и): Оливие Роа	191
<i>ПИК на хомофобията</i>	
Автор(и): Мария Касимова-Моасе.....	205
<i>„Възродителният процес“ и капаните на паметта</i>	
Автор(и): Златко Енев	214
<i>Алтернатива за Германия няма</i>	
Автор(и): Михаел Брьонинг.....	266
<i>Живеем в безжалостни времена</i>	
Автор(и): Виджей Прашад	271
<i>Глобалната реакция срещу гей-правата</i>	
Автор(и): Омар Енкарнасион.....	276
<i>Икономика на вкуса – случаят с Uber</i>	
Автор(и): Жана Цонева.....	287
<i>Великобритания: краят на една фантазия</i>	
Автор(и): Финтан Отул.....	292
<i>Ще изгуби ли Европа Балканите?</i>	
Автор(и): Миленко Йергович.....	298

<i>Военното робство и мюсюлманската раздяла с племенната система</i>	
Автор(и): Франсис Фукуяма	310
<i>Ще доведат ли македонските националисти страната до пълен провал?</i>	
Автор(и): Едуард П. Джозеф и Огнен Вангелов	316
<i>Австрийската популистка главоблъсканица</i>	
Автор(и): Райнхард Хайниш	323
<i>Птицо проклета</i>	
Автор(и): Златко Енев	331
Юли 2017	340
<i>По повод на едно предаване от „История.BG“, един „Възродителен процес“ и една „Голяма екскурзия“</i>	
Автор(и): Стефан Дечев	341
<i>Споменът за „възродителния процес“ в България (1990–2009)</i>	
Автор(и): Евгения Калинова	382
<i>Историография и картография на Македонския въпрос</i>	
Автор(и): Василис Гунарис	422
<i>Странната смърт на либералния консенсус</i>	
Автор(и): Иван Кръстев	438
<i>Как Канада се справя с популистката вълна, която залива Запада?</i>	
Автор(и): Аманда Тауб	451
<i>Вторник срещу сряда (и през август)</i>	
Автор(и): Вергил Немчев	457
<i>Френската забрана на „буркините“ и защо тя касае не само религията или облеклото</i>	
Автор(и): Аманда Тауб	462
<i>Пост-фактичното е невероятно опасно</i>	
Автор(и): Тимъти Снайдър	467

<i>Макромания, Макрофория или просто политическа еволюция</i> Автор(и): Леа Коен	473
<i>Социалноикономически предпоставки за и последици от „възродителния процес“</i> Автор(и): Искра Баева	482
<i>От Гаврило Принцип до ИДИЛ</i> Автор(и): Дъг Сондърс	504
<i>За пренаписването на историята</i> Автор(и): Стилиян Йотов	511
<i>По повод последните политически развития в Македония</i> Автор(и): Огнян Минчев	558
<i>Интеграцията на чернокожите в САЩ и ромите в България – „мисията невъзможна“?</i> Автор(и): Светлозар Кирилов	563
<i>Кратка изповед, породена от спазъм</i> Автор(и): Златко Енев	580
<i>Триковете на диктатурата</i> Автор(и): Исмаил Кадаре, Вьолка Хайдари	583
<i>Хърватска, Русия и голямата игра на Балканите</i> Автор(и): Дагмар Скрпец	588
<i>Илия Минев, „Власт и съпротива“, и борбата на историческите интерпретации</i> Автор(и): Златко Енев	594
<i>„Да се остави историята на историците!“ Но на кои?</i> Автор(и): Стефан Дечев	614
<i>Източноевропейците тълкуват събитията с безпокойство, дори с ужас</i> Автор(и): Иван Кръстев, Юлиана Методиева	653
<i>Продължавам да вярвам в прогреса</i> Автор(и): Франсис Фукуяма	661
<i>Вапцаров и македонизмът</i> Автор(и): Тони Николов	675

<i>Защо авторитарните водачи се страхуват от LGBT-правата?</i>	
Автор(и): Маша Гисън	686
<i>Културните войни в днешна Русия</i>	
Автор(и): Борис Фаликов	691
<i>Предметите от ежедневието като инструменти на страха</i>	
Автор(и): Аманда Тауб	699
<i>Пари за роми, пак</i>	
Автор(и): Веселина Седларска	703
<i>Глупци, страхливци или престъпници?</i>	
Автор(и): Иън Бурума	719
<i>Не без нацията ми</i>	
Автор(и): Волфганг Щреек	726
<i>Перманентно покаяние</i>	
Автор(и): Стоян Гяуров	735

Списък на авторите

А

Алексова, Ирина **135**
Архангелски, Андрей **68**
Атанасов, Ивайло **117**

Б

Баева, Искра **482**
Брьонинг, Михаел **266**
Бурума, Иън **719**

В

Вангелов, Огнен **316**

Г

Гисън, Маша **686**
Господинов, Георги **168**
Гунарис, Василис **422**
Гяуров, Стоян **735**

Д

Дарнтън, Робърт **159**
Дечев, Стефан **341, 614**
Джозеф, Едуард П. **316**

Е

Енев, Златко **135, 214, 331, 594, 595**
Енкарнасион, Омар **276**
Енчева, Светла **150**

И

Икога, Стефан **132**

Й

Йергович, Миленко **298**

Йотов, Стилиян **511**

Йоффе, Юлия **17**

К

Кадаре, Исмаил **583**
Калинова, Евгения **382**
Касимова-Моасе, Мария **205**
Кирилов, Светлозар **563**
Коен, Леа **473**
Кроули, Стивън **63**
Кръстев, Иван **438, 653**

М

Мацини, Матеуш **86**
Методиева, Юлиана **653**
Минчев, Огнян **558**

Н

Немчев, Вергил **457**
Николов, Тони **675**

О

Отул, Финтан **292**

П

Померанцев, Питър **34**
Поппетров, Николай **104**
Прашад, Виджей **271**

Р

Роа, Оливие **191**

С

Седларска, Веселина **703**

Скрпец, Дагмар **588**

Смилов, Даниел **12**

Снайдр, Тимъти **467**

Сондърс, Дъг **75, 504**

Т

Тауб, Аманда **451, 462, 699**

Творек, Хайди **98**

Тодоров, Антоний **79**

Ф

Фаликов, Борис **691**

Фукуяма, Франсис **178, 310, 661**

Х

Хайдари, Вьолка **583**

Хайниш, Райнхард **323**

Ханзен, Сузи **54**

Ц

Цонева, Жана **287**

Щ

Щреек, Волфганг **726**

Май 2017

Македония или ЕС?

Автор(и): Даниел Смилов

Без ЕС България би била една малко по-голяма Македония. Това вече на всички е ясно. Колективното просветление си пролича по начина, по който всички български политици започнаха да говорят еднозначно *про-европейски* по темата. Дори НС излезе с консенсусна декларация:

„Изразяваме подкрепа за държавното единство и териториалната цялост на Република Македония. В рамките на предстоящото председателство на Съвета на Европейския съюз България ще работи за ускоряване на процеса на присъединяването на държавите от Западните Балкани към Европейския съюз с цел гарантиране на мира и развитието в цяла Югоизточна Европа.“

Няма Евразийски съюз, няма чифте патриотизъм, няма нов консерватизъм. Няма борба със Сорос, политическата коректност, либерализма и Ангела Меркел. Няма тиради за „слабия“ ЕС и „всесилния“ Путин. Няма го даже българското „Тръмп общество“ с някой мъдър туйт по темата.

Вместо цялата тази интелектуална шлака Народното събрание всъщност стигна по свой, независим път до истината: *ЕС е гаранцията за мира в Европа*. Без ЕС нещата бързо ще ескалират до конфликти, като първите пушки по традиция ще са при нас на Балканите, а не в Гибралтар или Лотарингия. Но тези „тенденции“ неизбежно ще стигнат и до Гибралтар.

Двата пътя напред

„Европа на отечествата“ е Европа като една голяма Македония. Европа на Фарадж, Льо Пен и Орбан бързо ще се „македонизира“. В тази Европа колкото по-патриоти са едните, толкова повече „предатели“ и „врагове“ ще са другите. И с вътрешните, и с външните врагове, разбира

се, е нужна „твърдост“. Първо тази твърдост е вербална и се изразява в „счупването на оковите“ на политическата коректност. Което означава, че става позволено да наричаш опонентите си както си искаш, а най-вече да ги клеймиш като нечовеци (хумано-иди, соросо-иди) и най-вече като хомосексуалисти. След добиването на тази интелектуална широта на погледа вече могат да се задействат и агитки, качулки, доброволни отряди, динковци и пр., които да добавят мускул към вербалната реалност. Полита камък и удря някого, „народът“ влиза в парламента и пребива опозицията. Следващата стъпка е пукването на някоя пушка.

Насилието, разбира се, е стъпаловиден процес. Той минава през очерняне и гонения на неудобните, затваряне на организации и университети, уволнения на държавни служители и най-накрая – арести. Унгария стигна до опит за затваряне на университети (което все пак няма да се случи, докато страната е в ЕС). Турция измина целия гореописан път и е на ръба на сериозен вътрешен конфликт. Македония е някъде по средата.

Европа на ЕС е *единствената* алтернатива на всичко това. Четирите свободи, правата на хората, демокрацията, конституционализмът и правовата държава за мнозина „фундаментални“ мислители бяха станали „клишета“ и „изпразнени от смисъл“ понятия. Е, сега тези мислители могат да си отдъхнат – „клишетата“ са единственото смислено нещо, което може да гарантира мира.

Истинските клишета, пропагандата и Карл Попър

Въпросните интелектуалци обявиха за белег на особена „дълбочина“ на анализа си всяко едно от следните твърдения или негови деривати:

- ЕС е слаб и нефункциониращ;
- ЕС е беззащитен пред тероризма;
- Либерализмът на ЕС води до ислямизация;
- ЕС ще падне жертва на миграцията;
- Държавите ще са по-добре, ако поемат по свой собствен, „суверенен“ път, отколкото ако останат в ЕС;
- ЕС уронва националните идентичности;
- ЕС е безполезен и даже вреден.

Тези твърдения ще ги намерите тиражирани в огромни мащаби с картинки, новини и факти, които уж ги „потвърждават“. Бежанци изнасилват европейки, ислямисти едва ли не ще спечелят изборите навсякъде. Лидерите на Европа са до един слабохарактерни и с особени сек-

суални предпочитания и пр. Към тази фалшива „фактология“ вече са се пристрастили големи сектори от социалните мрежи и традиционните медии не само у нас.

Според Карл Попър най-важният белег на научното познание е, че то отхвърля, опровергава (*falsify*) грешните теории чрез емпирични факти. Казусът с Македония е едно такова научно опровержение на теорията за безполезността и вредата от ЕС. Както и нашата парламентарна декларация показва, ЕС е най-доброто и най-полезното, с което разполагаме, за да гарантираме мира и сигурността в региона.

Доколко сме македонизирани?

България засега удържа на най-вредните тенденции, идващи от държави, поели по „суверенен“ път. За разлика от Русия у нас има опозиция. За разлика от Турция срещу опозицията у нас няма масови репресии и управляващите не се борят да се окопаят вечно във властта. За разлика от Македония протестите не са се окървавявали по такъв грозен и опасен начин, нито пък сме стигнали до подобна степен на етнизация на конфликтите.

Въпреки тези очевидни разлики, за съжаление има и много прилики между нашата страна и тези, които вече са се отклонили от пътя на свободата и демокрацията:

- Токсичен медиен език и многотиражен оборот на всички фалшиви тези, посочени по-горе¹;
- Разделение на „патриоти“ и „предатели“ – разделение, което се етнизира от определени партии;
- Залитане, дори и от страна на основни партии, в антиевропейска посока: управляващите „патриоти“, но и БСП, и ГЕРБ са правили такива изказвания, които в Западна Европа биха ги класифицирали еднозначно като „крайно десни“. Особено по темата с бежанците;
- Корумпиран политически елит, който би предпочел да ескалира даден конфликт, отколкото да се оттегли и да стане потенциален обект на разследване.

Последният белег е може би най-тревожен. Путин се уплаши от масовите протести през 2012 г. срещу себе си и възвърна „доверието на народа“, анексирайки Крим и разпалвайки войната в Украйна. През 2013

1 Виж доклада за антидемократичната пропаганда на HSSF, Sofia <http://hssfoundation.org/доклад-антидемократичната-пропаган/>

г. протестите за един парк в Истанбул станаха символ на съпротивата срещу корумпирания и авторитарен режим на Ердоган. За да се спаси, той раздуха „войната“ с Гюлен, която ескалира до абортирания пуч и масовите репресии след него. Груевски също предпочете етнизиранието на конфликта пред сдаването на властта на опозицията на фона на сериозни обвинения в неговата корумпираност.

България, слава Богу, все още не е загубила способността си да предава властта на опозицията по демократичен път и това е ключовото, което ни отличава от съседните ни казуси. Но желанието да се постави над закона съществува и у нас, то намира израз в широкия надпартиен консенсус да се запази на всяка цена формално безконтролната, но политически напълно договоряема (на тайни и явни срещи) прокуратура (и съдебна власт по общо). Власт, чиито „таргет“ групи са винаги внимателно подбрани, за да не разместят статуквото срещу интереса на най-влиятелните играчи.

Макар и порочен, този модел е все пак по-добър от прякото насилие в автократиите, които се създават покрай нас. Проблемът с българския модел обаче е, че е далеч от правовата държава. И най-вече: този модел е неустойчив и може да се взриви по всяко време от мощен скандал. С дружни усилия в момента се гаси пожара в ЦУМ, който има всички белези на системно, преобръщащо нещата събитие. Дали „договорките“ ще удържат предстои да видим – май по-скоро да. Но гаранции за бъдещето няма.

Крехкостта на свободата

Македония днес ни напомня, че демокрацията, свободата, мира и всички други ЕС „клишета“ не са някаква природна даденост, а нещо, което сме постигнали за последните 27 години. И нещо, което лесно можем да загубим. Алтернативата е много ясна и без да гледаме Македония, а само собствената си история:

(1879-1944 г.) – поредица от тежки войни със съседите с някои териториални придобивки и две национални катастрофи; автократия през по-голямата част от времето;

(1944-1989 г.) – несuverенна, тоталитарна държава, сателит на СССР, подготвяща се за ядрен Армагедон и в крайна сметка оказала се икономически несъстоятелна.

Днес ние имаме друга, далеч по-добра перспектива, но не трябва да забравяме основната гаранция за нея – ЕС. И да се държим като отговорен член на тази организация, а не като андрешковци, които постоянно се чудят как да изклинчат от правилата: понякога от добро сърце и алтруизъм, но много по-често водени от други, материални и корупционни подбуди.

Андрешковщината, а не географията ни остава в периферията на ЕС. Което е все пак по-добре, отколкото липсата на членство, както македонските събития ясно показват.

Даниел Смилов е юрист и политолог, специализиращ в областта на конституционното право. Той е програмен директор в Института за либерални стратегии, София, гост-лектор по Сравнително конституционно право в Централноевропейския университет, Будапеща и асистент-професор по политическа теория във Факултета по политически науки към Софийския университет.

Коментари (1)

- 07-05-2017|Гост

Не андрешковщина, а байганъовщина трябва да се нарече хитруването, което ни остава в периферията на Европа, господин Смилов. Между двамата герои има една разлика – Бай Ганьо гони безогледно собствения си интерес – примери с внуците му – бол. Андрешко погръчва на един държавен чиновник да секвестрира житото на един бедняк, при това в разрез с личния си интерес. Иначе сте прав в последното си изречение и като цяло.